

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 20 coroane.
Pe jumătate de an — — — — — 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Cuvântul lui Dumnezeu este și catehizarea.

Este o poruncă, exprimată în mai multe canoane ale Bisericii ortodoxe de răsărit, și totodată o dogmă generală a Bisericii universale creștine, în înțelesul căreia săvârșirea celor sfinte și păstoria sau cârmuirea sufletească a credincioșilor trebuie să aibă de temelie propagarea intensivă și necondiționată a Cuvântului lui Dumnezeu.

Niciodată doar de când e lumea, nu s'a simțit atât de mult, ca tocmai în zilele noastre, de măcel și de înfricoșată lățire a păcatelor între creștini, trebuința de a propovădui pe Hristos Dumnezeu și doctrina Sa mântuitoare.

Guvernul nostru diecezan se identifică tot mai mult cu necesitatea aceasta ardentă a Bisericii vii, pe cari o formează credincioșii noștri, și caută, prin urmare, soluțiile cele mai potrivite pentru a face, ca Cuvântul lui Dumnezeu să pătrundă și să fructifice în sufletele tineretului nostru.

În acest semn s'au inițiat de o vreme încoace mai multe proiecte pentru reorganizarea catehizării școalelor neromâne, ca cele mai mult avizate la îmbunătățirea învățământului catihetic. Pe lângă dispozițiunile luate deja în acest scop, de curând s'a ținut și o anchetă cu câțiva catiheti, spre a găsi drumul cel mai scurt și mai efectiv către scopul urmărit.

Ca cea mai ardentă necesitate s'a constatat cu prilejul acelei anchete a fi: statorirea succesiunii materialului didactic și o serie de manualele de religie, după categoriile pomenitelor școale. Ca urmare a lucrărilor acestei anchete e a se privi și *instrucțiunea*, adoptată de aceea anchetă, din care se publică acum, pentru informarea urgentă a catihetilor, dispozițiunile și indicațiile ce li-se dau în acest organ, deodată cu aceste rânduri, cu privire la inactivarea instrucțiunii religioase din acest an școlar.

Dacă și în aceasta formă vine vorba în public despre chestia mare a catehizării, așa credem, e un lucru bun și din alte motive: *Nu numai organele de oficialitate ale Bisericii au datorințe mari de împlinit la regularea acestei sfinte și ardente chestiuni, ci și obștea credincioșilor noștri.*

Chestiunea catehizării școalelor române — după care ne vom ocupa și de îmbunătățirea catehizării în școalele noastre — este proiectată a se regu-
la cu

jertfe materiale și dela credincioși, nu numai dela dieceza. În cadrul acestui proiect a ordonat superioritatea diecezană a se statorii din partea comunelor noastre bisericești remunerații pentru catihetii atâror școale, cari sunt de regulă preoții și învățătorii noștri. Dar Consistorul a decretat și introducerea unui didactru, mic în raport cu banii mulți din lumea de azi, pentru toți elevii și eievele școalelor medii (începând dela civile), comerciale și preparandiale neromâne.

Motivul acestor dispoziții de ordin financiar este, că dieceza, cu multele sale trebuințe materiale de împăcat, nu mai dispune de mijloace și pentru organizarea nouă a catehizării fără de obolul parohiilor noastre și al părinților, interesați și chiar obligați moralmente de a da ceva și pe hrana sufletească a fiilor lor.

Aceste cuvinte se spun și cu aceea așteptare, ca toți cei ce pot promova aceasta chestiune, să se achite de datorința morală și chiar materială, pe care o vor fi având, și ca astfel să ne vedem sprijiniți în mod efectiv în realizarea programului nostru, care-și reclamă îndeplinirea cât mai de grabă, mai ales „câci zilele rele sunt”. Mai multe comune, cași Curticiul și Nădlacul, și chiar și comune mici ca Leauțul, Dobroțul, Oberșa, au ascultat cuvântul guvernului diecezan, votând spre acest scop sume potrivite puterilor lor.

Catehizarea, ca un fragment mic din marile obligații de a învăța ale bisericii, are o chemare negativă: de a împedea destrăbălarea, ce a prins și prinde avânt tot mai mare în lume, dar și o chemare pozitivă: de a îndruma sufletește tineretului către Dumnezeu.

Niciodată n'a avut o mai actuală importanță cuvântul psalmistului: „Veniți, fiilor, frica Domnului vă vor învăța pe voi”.

Nicicând n'a fost mai mare trebuință de a purta o grijă înțeleaptă și stăruitoare de buna îndrumare a creșterii tineretului.

Nici când nu a stat biserica în fața vre-unei situații, în care să trebuiască în discutabil de a învăța lumea, mai mult decât azi, *catehizând și predicând „Cuvântul lui Dumnezeu, care după sf. Ioan Gură-de-aur, este mai ascuțit decât sabia cea cu două ascuțisuri, carea ajunge până la încheieturi, și până la creeri, și și până la oase, și până la gânduri, și până la inimi”.*

Catehizarea este numai o părțică din aceasta misiunea a bisericii: de a pătrunde până în adâncul ființei sufletului,

pentruca deacolo să scoată îndemnuri bune și pentru vieța externă, sau în fapte, a creștinilor.

În partea didactică a învățământului religios.

A. Materialul didactic din religie.

În privința aceasta s'au constatat în practica învățământului religios dela pomenitele școale oarecari scăderi, cari urmau nu numai din lipsa unui plan unitar de învățământ, ci și din concepțiile individuale ale catihetilor înșiși.

Și până să avem un plan de învățământ unitar, care este deja în lucrare la forurile superioare bisericești, s'a aflat cu cale a se statorii — în cele mai generale, dar absolut necesare liniamente — succesiunea materialului didactic religios pentru singuraticile categorii ale școalelor pomenite, după cum urmează:

a) La școalele elementare:

În clasele I—II are să se predeie material comun și anume Istoriele religioase-morale; Istoriele biblice, în legătură cu sărbătorile mari; Rugăciunile. — Începând dela clasa II elementară în sus, catihetii să facă cu elevii mai slabi în ale limbii noastre și exerciții de cetire, ca astfel să le înlesnească pe mai târziu situația de a se folosi și ei înșiși de manualele de religie.

În clasa III: Istoriele biblice din Testamentul vechiu și Rugăciunile.

În clasa IV: Istoriele biblice din Testamentul nou și noțiuni de liturgică în legătură cu unitățile metodice potrivite.

În clasa V: Tipuri caracteristice din Istoria bisericii universale și a celei române; Noțiuni liturgice în legătură cu unitățile metodice tratate; Rugăciunile.

În clasa VI: Abstragerea cunoștințelor abstracte (dogmatice și morale) din materialul istoric predat în anii premergători și sistemizarea acelor cunoștințe. — Întru cât referințele de timp și împrejurările de limbă ale elevilor permit, catihetul poate și chiar trebuie să amplifice aceste cadre.

b) La școalele medii (civile, superioare de fete, reale și gimnazii):

În clasa I: Istoria biblică a Testamentului vechiu.

În clasa II: Istoria biblică a Testamentului nou.

În clasa III: Catehismul, partea dogmatică, și Liturgica.

În *clasa IV*: Catehismul, partea moralei, și Liturgica.

În *clasa V*: Istoria Bisericii universale.

În *clasa VI*: Istoria bisericilor particulare ortodoxe ale Răsăritului (mai pe scurt) și Istoria Bisericii ort. române (mai pe larg).

În *clasa VII*: Dogmatica ortodoxă, partea generală și cea specială.

În *clasa VIII*: Morala creștină ortodoxă, partea generală și specială.

În toate clasele școalelor medii va trebui, de asemenea, să se pună pond și pe învățarea rugăciunilor.

c) *La școalele comerciale* (de băieți și fete).

În *clasa I*: Se vor propune elemente din Istoria bisericească universală și Istoria Bisericii ort. române.

În *clasa II*: Dogmatica ort., partea generală și specială.

În *clasa III*: Morala creștină ort., partea generală și specială.

c) *La școalele preparandiale*:

În *clasa I*: Istoria biblică a T. V. și N.

În *clasa II*: Elemente din istoria bisericească universală și Istoria Bisericii ort. române.

În *clasa III*: Dogmatica ort., partea generală și specială.

În *clasa IV*: Morala creștină ort., partea generală și specială.

N. B. Planul de învățământ religios cu privire la preparandiile de stat a fost aprobat de P. Ven. Consistor mitropolitan la 20 August v. 1912 sub Nr. 415 M. și s'a distribuit catihetilor respectivi. Acest plan va trebui observat în detaliile sale, date deja, și la celelalte preparandii neromâne.

La locul acesta trebuie să atragem atențiunea catihetilor noștri peste tot, și în deosebi a celor dela școalele medii, comerciale și preparandiale, că scopul, ce are să-i determine în activitatea lor, nu este de a-i înzestra pe elevi cu sumă mare de cunoștințe teoretice-religioase, ci de a fundamenta conștiința religioasă și mentalitatea creștină a tineretului, fie chiar și prin mijlocirea unor cunoștințe mai puține de carte religioasă.

Având în vedere acest scop spiritual-moral al catehizării, catihetii vor avea să urmărească, mai ales începând din clasele medii superioare și în școalele comerciale și în cele pedagogice, feliul și direcțiunea de dezvoltare a sufletului tineretului școlar, și să caute, la tot prilejul ce li se îmbeie, a stânjeni indiferentismul religios și vederile sceptice-negative, contrare ideii de religie creștină.

În deosebi, la propunerea Dogmaticii și moralei creștine ortodoxe, să năzuiască fiecare catihet, atât în școalele propriu zis medii, cât și în școalele comerciale și preparandiale, a reliefa noțiunile creștine despre lume și viață, nu numai pe baza principiului autoritar al sistemului nostru dogmatic, ci și urmând tendința apologetică-creștină, până să avem doritul prilej de a introduce un manual propriu de apologetică pentru asemenea școale.

B. Manualele de religie.

Pe lângă individualitatea catihetului, manualul de religie este mijlocul cel mai de seamă pentru a realiza rezultate multămitoare în instruirea religioasă. De

aceea procurarea manualelor de religie este un obligament necondiționat pentru fiecare elev, și excepțiune nu se poate tolera sub nici un motiv.

Lista manualelor acestora, întocmită acum cu vigoare până la alta dispozițiune, este următoarea:

a) *Pentru școalele elementare neromâne.*

Clasele I—II: Istorie morale de Dr. P. Barbu.

Clasele III—IV: Istorie biblice de Dr. P. Barbu.

Clasa V: Istoria bisericească de Dr. P. Barbu.

Clasa VI: Catehism de Dr. P. Barbu.

b) *În școalele medii.*

Clasele I—II: Istorie biblice, de Dariu—Ludu; de Dr. P. Barbu ori cele de N. Crișmariu.

Clasa III: Catehismul de Dr. P. Barbu, Boiu ori de N. Crișmariu.

Clasa IV: Aceleași catehisme, ca în cl. III; adăugându-se Liturgia de Tr. Vățian (sau și alta, dacă s'ar ivi).

Clasele V—VI: Istoria bisericească de Dr. P. Barbu.

Clasele VII—VIII: Dogmatica și morala (ediția mică) de Calistrat Coca; Catehismul lui S. Popescu.

c) *În școalele comerciale:*

Clasa I: Istoria bisericească de Dr. P. Barbu.

Clasele III—IV: Catehismul de S. Popescu; Dogmatica și morala de C. Coca.

d) *În preparandii:*

Clasa I: Istorie biblice de Dr. I. Pușcariu, ori de Dr. P. Barbu.

Clasa II: Istoria bisericească de Dr. P. Barbu ori de Dr. I. Pușcariu.

Clasele III—IV: Catehismul de Sim. Popescu.

În toate școalele de sub b)—d) de mai sus, la clasele din urmă în cari se propune Dogmatica și Morala ortodoxă, catihetul va avea să se orienteze în cele apologetice după manualul de Apologetică a catihetului-protopresviter Calistrat Coca. Întru cât catihetii ar avea elevi mai deștepti și râvnitori pentru studiul religiei, catihetii pot — și chiar e de dorit — să introducă în mâna elevilor, în mod benevol, și manualul de apologetică, ceace la tot cazul ar fi de un însemnat ajutor moral pentru catihet în decursul instrucțiunii și pentru edificarea tineretului însuși.

Observăm totodată, că la clasele, la cari au fost indicate din același studiu două sau chiar mai multe manuale, va trebui totuși să se propună numai după un singur manual, pe care va trebui să-l aibă clasa întreagă. Pe cât se poate, va trebui întrebuițat manualul introdus în primul loc în lista de mai sus. Dacă însă catihetul ar afla, că, din oarecari motive și în vederea condițiilor religioase-culturale ale elevilor săi, s'ar putea întrebuițat cu mai mult folos spiritual de manualul indicat în locul al doilea sau chiar în al treilea, poate s'o facă neîmpiedecat.

La nici un caz însă să nu se tolereze în aceeași clasă manuale deosebitoare și și mai puțin manuale de religie de ale altor confesiuni. De asemenea sunt interzise (prin § 6 din Normativul congresual pentru catehizare, votat în 1906)

orică manuale de religie, cari nu ar fi admise de Consistorul eparhial (vezi și cfr. Cons. N. 5489/1910).

Deosebit se atinge în aceasta privință luarea aminte a Părinților Protopresviteri asupra datorinței ce li-s'a impus prin circularul N. 5489/910, de a controla aceste manuale din când în când, cu ocaziunea vizitațiunilor canonice, făcând superiorității diecezane raportul cuviincios în cazul oricăror anomalii, pe cari le-ar constata în aceasta privință.

C. Cartea de rugăciuni.

Cartea de rugăciuni este chemată nu numai de a facilita activitatea catihetului din cursul instrucțiunii și de a servi ca un mijloc auxiliar pentru elev pe lângă manualul obligat, ci totodată de a fi monitorul și călăuză zilnică a elevului la practizarea sentimentului religios, deșteptat și cultivat prin studiul religiei.

1. De aceea catihetii vor avea să se îngrijească în aceea privință, ca fiecare elev să se provadă în mod necondiționat obligator, de loc la începutul anului școlar, cu cartea de rugăciune.

Catihetii vor trebui să fie foarte stăruitori și în direcțiunea, ca aceea carte să nu fie numai un obiect bun de aruncat încoaci și încolo de cătră cei petulanți, ci ca din aceea să-și facă zilnic rugăciunile îndatorate prin porunca bisericească pentru fiecare creștin drept credincios. Deosebită purtare de grije să aibă catihetii pentru acest lucru față cu elevii noștri din atari localități, unde nu avem biserici ortodoxe române, deoarece aceștia sunt cei mai expuși rătăcirilor în cele sufletești; de aceea locmai pe acestia trebuie să-i încredințăm mai mult în paza bună a sfințelor rugăciuni.

2. Catihetii vor avea să se îngrijească și în direcțiunea, ca elevii să-și ducă la sf. Biserică regulat Cartea de rugăciuni și ca să se roage din ea.

În colo lăsăm în grija catihetilor să aștepte, sau nu, după cum vor afla de bine, ca elevii să aducă cu sine cartea de rugăciuni la fiecare oră de religie. Nouă totuși ni-se pare a fi de folos dacă aceasta s'ar face și mai ales cu scopul, ca în cursul instrucțiunii religioase să se facă tot mereu, când adecă va fi posibil, încopcierea celor propuse cu cuprinsul cărții de rugăciune. — Astfel, când se va propune din Catehism despre Duhul sfânt, se poate vorbi și despre rugăciunea „Împărate ceresc...”; când se va trata despre sf. Treime, să se aluzioneze și la rugăciunea sf.-lui Ioanichie „Prea sfântă Treime...” etc.

3. Alegerea cărților de rugăciune, în general, se lasă în grija catihetilor, cari vor avea să iee în cumpenire în privința școalelor elementare nu numai starea materială și priceperea elevului respectiv, ci și alte împrejurări eventuale.

Pentru clasele elementare catihetul va stăru să se introducă cele mai mici și mai ieftine cărți de rugăciuni.

Pentru clasele medii inferioare (I—IV civile, superioare, reale, gimnaziale) să se țină seamă de cărțile de rugăciuni, redigiate de Tr. Lugojan și de Dr. P. Barbu.

Pentru clasele medii superioare și pentru școalele comerciale și preparandiale vor avea să se întrebuițeze: Cartea de rugăciuni, redigată de P. E. Papp (având

ea nu numai o tehnică bună, ci și un mare număr de rugăciuni bine alese); apoi Cartea de rugăciuni edată cu speciala binecuvântare a P. S. Sale (având ca notă de preferință citate și excerpte din sf. Scriptură, cari pot fi de bun folos tineretului școlar).

De sine înțeles, catiheții nu vor avea să stăruie pentru a se introduce *aceeași* carte de rugăciuni la toți elevii clasei respective, ci numai în direcțiunea, ca aceea carte să devină un instrument binecuvântat pentru instrucțiunea religioasă și un tovarăș special al sufletului tineretului.

Catitheții vor avea să îndemne pe elevi, îndeosebi pe eleve, și mai ales pe elevele din pomenitele școale medii, să-și procure cărți de rugăciuni legate mai frumos și mai trainic, ca astfel aceea carte să fie mai atrăgătoare și totodată mai durabilă.

Catitheții vor avea, de loc la începutul anului școlar, să anunțe tipografia noastră diecezană: din care manual și din care carte de rugăciuni câte exemplare să procure, spre a le pune apoi la dispoziția catiheților, spre distribuire între elevi, pe lângă încasarea și administrarea prețului acelor.

Prima lecțiune în școala poporală.

(Urmare.)

Și s'a pornit atunci pe mare un vânt năstrășnic — știți cum a fost vântul din vara asta ce-a suflat la noi în sat — valuri înalte cât casele le mână vântul unul peste altul, iar în mijlocul valurilor cu spume de mânie, au pierit copiii, cari n'au ascultat sfaturile mamei lor. Cerul s'a întunecat de furtuna înfricoșată și ei n'au mai văzut. ~~Un când în când se auziau cum strigă după ajutor: „Scăpați-ne, fraților, scăpați-ne!” dar frații lor n'au putut să le mai ajute.~~ Vântul a luat și corabia lor trântindu-o de valuri ca s'o scufunde, dar copiii cei cuminți au aflat calea cea dreaptă și au plecat la mama lor. Pe deasupra valurilor la vre-o câteva zile, se vede o corabie stricată, apropiindu-se de țărnișă, iar pe vârful ei par'că strigă cineva după ajutor.

„Cine să fie, oare cine să fie?” se întrebă mama îngrijorată, care nici noaptea nu putea dormi de grija lor. „Ei să fie, ei copiii mei?” iar vântul tot mai aproape aducea de țărnișă corabia stricată. „Eu nu cred să fie ei, cu corabia stricată să vie ei acasă, eu nu cred. Cât au fost cu mine i-am tot învățat să fie cuminți, cu frica lui Dumnezeu, să n'asculte de cei răi și păcătoși, nici să nu facă ca ei, iar acum să vină cu corabia stricată, eu nu cred să fie așa”. Dar vântul aducea corabia tot mai aproape până lângă țărnișă și mama și-a cunoscut copiii. Da, copiii ei au fost, copiii ei cei buni, cari au fugit dinaintea cursei în care au voit să-i înșale și să-i prindă călătorii cei răi și păcătoși. Știți copii, cum paiangeni își înșală în mreja lui muște, fluturi și alte insecte, cari dacă ajung odată în mreja pusă înainte, nu mai scapă de acolo, numai scapă până-i lumea, cum n'au scăpat nici copiii mamei, cari au trecut în apele dușmanilor.

Dragii mei copii, dar voi, câți ați venit astăzi înapoi la școală, la mama voastră bună, de unde ați plecat cu trei luni înainte de asta? Intorsu-v'ăți cu toții cum ați plecat? Câți dintre voi au uitat învățăturile primite în școală și s'au lăsat înșelați de cei răi și ticăloși? Voi îi știți pe toți, pentru că laolaltă ați plecat din școală acum is trei luni, iar azi vă întoarceți fără de ei. Pe unde i-ați lăsat? I-ați lăsat în apele dușmanilor răi și ticăloși?! Și nu v'a părut rău de ei să-i lăsați acolo? Școala, mama voastră bună fi așteaptă și pe ei, să vină înapoi de unde au plecat, să fie buni ca mai înainte.

Să se lase de mințit și de fumat, să nu mai umble seara prin locuri oprite, că va fi rău de ei, tot mai rău din zi în zi. Vor începe atunci

să fure și să bea, să nu mai asculte nici de părinți și-i va pedepsi Dumnezeu atunci, de nu vor avea pace, nici ziua nici noaptea. Li va *muștra conștiința* în tot locul, — știți cum a muștrat pe Cain și în pustie — iar ei vor fugi și de umbra lor. Nu vor mai avea atunci pe nime, oamenii buni vor fugi de ei și nu va mai fi cine să-i ajute. În năcazul acela mare li-se vor deschide ochii lor, plângând se vor ruga să scape din cursa în care au ajuns, dar va fi târziu, știți cum mulți bețivi se blastămă pe ei și ar vrea să nu mai bea, dar nu pot să se mai lase, că așa s'au învățat și diavolul nu-i lasă. Înzădar vor mai strigă atunci: „Scăpați-ne, fraților, scăpați-ne!” cum au strigat copiii mamei de lângă mare, din marea reletelor și a păcatelor nu vor mai scăpa.

Grăbiți-vă copii și-i aduceți iar la școală, le spuneți, că nu-i bine să crească între spini, pentru că spinii, vor crește odată mari, îi vor acoperi cu totul, iar ghimpii lor îi vor împunge vieța întreagă. Să vină la școală, că școala-i grădina frumoasă, cu flori frumoase și plăcute, să fie și ei în ea tot atâtea flori!

Pe voi vă întreabă acum școala, mama voastră bună, pe voi cari astăzi v'ăți întors din călătoria de trei luni. Trei luni ați fost departe, școala nu v'a mai văzut, în călătoria voastră cu mulți v'ăți întâlnit și ați văzut multe, nu ați venit și voi cumva 'napoi cu corabia stricată?

Corabia voastră, mintea și frica lui Dumnezeu, cari bunuri școala vi le-a dat, nu le-ați apropiat voi cumva de ticăloșii și faptele fără de minte ale celor răi și păcătoși? Stând cu ei de vorbă nu o ați arătat cumva, că vă plac minciunile urite și vorbele lor fără rușine? Nu i-ați ascultat cumva să faceți și voi ce fac ei? Dacă nu, atunci bine ați făcut! Atunci ați ascultat până în capăt învățăturile folositoare, pe cari școala vi le-a dat.

Dragii mei copii, mintea cu învățături pentru vieță și frica lui Dumnezeu sunt bogățiile cele mai de preț, cele mai mari bunuri pe pământ, pe cari nu cei răi și păcătoși le împărtășesc oamenilor, nu pentru că nici ei nu le au, ci școala, rânduită de Dumnezeu să învețe pe cei cari nu le știu. Voi știți din Religione, că Solomon, regele cel înțelept, după multe fapte bune ce-a făcut întrebând de Dumnezeu, că ce voiește dela dânsul, Solomon a zis: „Minte și înțelepciune cer Doamne, să cunosc frica Ta, ca să fac tot bine!” Voi știți și aceea, că cu mintea și înțelepciunea primite dela Dumnezeu, a câștigat și alte bogății de nu avea unde să le mai pună, iar lumea întreagă se rugă să-l țină Dumnezeu. Pentru un ticălos lumea nu se roagă, porțile temniței îi stau deschise, iar vieța pentru el e chin și vai.

Ticălosul nu face bine nimănui, dar nici altul nu-i face lui; el nu ajută școala nici biserica, dar nici Dumnezeu nu-l ajută pe el.

Aceia cari se înșofesc cu cei răi și ticăloși, sunt cei mai mari dușmani lor înșiși, pentru că ticăloșii voiesc să perdeți înțelepciunea, să fiți ca ei, iar voi tocmai de înțelepciune aveți lipsă. Până-i lumea nu puteți umbla la școală, mereu veți crește mari, stăpâni cu mintea voastră, vor da năcazuri peste voi, iar fără înțelepciune ce veți face? Sfaturi dela ticăloși înzădar veți cere. Năcazuri mici aveți voi și acum; dacă nu știți face vre-o lucrare din socoată voi sunteți năcăjiți, școala vă vede, că sunteți năcăjiți, știți cum e de rău atunci, cu puțină înțelepciune însă, din năcaz ușor puteți scăpa. Părinții voștri încă au năcazuri, de multiori îi vedeți voi năcăjiți; în lume sunt năcazuri mari și multe, cari vin trântindu-se unul peste altul, ca valurile mării înviforate și tot de oameni se lovesc, iar prin toate omul cuminte merge înainte, ca corabia pe drumul drept, omul fără înțelepciune însă, omul prost, să întrebați pe ori și cine, toată lumea vă va spune, că omul prost, tot de năcaz a fost.

Dragii mei copii, școala mama voastră bună, mai bună decât toate mamele din lume, a îmbrăcat azi haine frumoase de sârbătoare și-i voioasă iară, că voi ați venit în pace și voioși să-i ascultați și mai departe învățăturile ei bune și folositoare. Un an întreg voește școala să vă învețe *mințe și frica lui Dumnezeu*, să fiți voi fericiți odată, când veți fi mari și veți avea aceste bunuri, fericiți ca Solomon. Dar s'o ascultați în toată vremea, să nu pățiți ca puiul dela cloșcă, care neascultând de mama lui, când l-a strigat, să vină sub aripi, l-a luat uliul în ghiare și s'a

dus cu el. Înzădar a pînat el din ghiarele ascuțite, cloșca n'a putut sbură așa de sus, să-l scape, să-l aducă iară jos. Nici pe voi nu vă va mai putea ajuta școala atunci, când veți fi mari, dacă acum n'o ascultați, voi veți fi departe, singuri cu corabia voastră.

Copii, pentru binele vostru s'o ascultați!
Ați auzit, copii?!

L. Cioban, învățător.

INFORMAȚIUNI.

Congresul național bisericesc. Cetim în „Aradi Hirlap”, că congresul național bisericesc se va întruni la termen statutar, în 1/14 Octombrie, fără controlor din partea guvernului. Dacă se va confirma vestea, va produce satisfacție și bucurie în sufletul tuturor credincioșilor bisericii noastre.

Logodnă. D-șoara *Letiția Lazar*, fiica dlui Ioan Lazar, controlor suprem la oficiul vamal din Budapesta, s'a logodit cu dl *Liviu Albu*, profesor la gimnaziul de stat din Jászberény. Felicitările noastre.

Aviz. Radu Draia, născut la 3/16 Septembrie 1895 în comuna Tomnaték (Tomnatic), comitatul Hunyad (Huedoara), perzându-și testimoniul original din cursul al II-lea pedagogic, liberat în 19 Aprilie (1 Mai) 1915, sub Nr. — 8 P. M. — 1914/15, i-s'a estradat duplicat cu datul de 22 August (14 Septembrie) 1918 și sub Nr. 18 P. — 1918/19.

Lui Alexandru Gujás, născut în 20 Ianuarie 1893, în comuna Madarász (Mădăras), comitatul Bihor, din acelaș motiv în locul testimoniilor originale de pe cursul II și IV pedagogic, liberate în 11/24 Iunie 1914 sub Nr. — 7 M. P. — 1913/14 (c. II) și 461 P. — 1917/18 (c. IV) i-s'au estradat duplicate cu datul 1/14 Septembrie 1918 și sub Nr. — 42 P. — 1918/19 (c. II) și 43 P. — 1918/19 (c. III). — *Direcțiunea institutului ped-teol. gr.-or. rom. din Arad.*

Concedierea soldaților de 49 și 50 ani. Pentru a se accelera procedura privitoare la concedierea soldaților născuți în anii 1868 și 1869, ministrul de honvezi a ordonat, ca listele să se trimită organelor administrative și în afară de serie. Acestea vor avea îndatorirea să accelereze, pe cât se poate, concedierea soldaților de 49 și 50 ani.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

Concurs.

Nr. 256 M./1918.

Consistorul metropolitan al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Ungaria publică concurs pentru una bursă (stipendiu) de 1000 coroane din fundațiunea „*Ioan și Maria Trandafil*” pentru tineri din dieceza Aradului. Termenul de concurs se fixează pe 1/14 Octombrie 1915. Concurenții vor avea a produce următoarele documente:

1. Extras de botez provăzută cu clauzula officioasă, că și acum aparțin bisericii ortodoxe române din patrie.
2. Adeverință oficială (certificat) dela antistia comunală vidimată și de preotul local, eventual de protopresbiterul concernent despre starea socială și materială a concurentului și a părinților lui, precum și despre aceea, că sunt cetățeni ai Ungariei.
3. Testimoniu școlar de pe anul precedent cu nota generală *eminent*, pe temeiul cărui testimoniu concurentul este îndreptățit a continua studiile pentru care cere stipendiul. Stipendiul se poate cere pentru continuarea studiilor la facultăți sau alte institute mai înalte de învățământ, precum și pentru clasele superioare la institutele de învățământ secundare (medii) din patrie.
4. Concurantul în cererea sa este îndatorat a declara lămurit, dacă mai are de undeva și alt stipendiu sau ajutor și a spune cât face acela.

Cererile de concurs instruate în regulă sunt a se adresa și trimite până la termenul fixat de 1/14 Octombrie a. c. „Consistorului metropolitan gr.-or. român” în Nagyszében.

Sibiu, 22 August 1918 st. v.

Consistorul metropolitan.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătorescantoral din Săcădat, protopresbiteratul Peșteșu-

lui, devenit vacant prin moartea de erou a învățătorului Ștefan Popovici, se publică concurs cu termen de alegere pe 14/27 Octombrie 1918.

Venitele împreună cu acest post sunt următoarele: 1. Cămin liber, constând din 2 chilii, bucatărie, cămară și apartinențele și $\frac{3}{4}$ jugher grădină. 2. Pământ parte arător, parte fâneațe 3 și jum. jughere catastrale. 3. 600 cor. dela com. bisericească. 4. Ajutor dela stat, deja votat. 5. La înmormântări pentru om mare 10 cor., la mort mic 4 cor.

Învățătorul va avea să provadă cantoralul, să înființeze cor și să conducă elevii la sf. biserică. Doritorii de-a ocupa acest post, cererile lor de concurs să le adreseze Comitetului parohial din Săcădat, și să le înainteze P. O. of. ppresb. din Mezötelegd având dânsii a se prezenta în sf. bis. din Săcădat, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Pentru comitetul parohial: *Teodor Tărău* m. p., președinte. *Iosif Tărău* m. p., notar com. In conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu* protopop inspector școlar.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învățător-cantoral dela școala l-ă profesională ort.-română din *Giula-Vársand* (Gyulavarsánd) se scrie concurs pe baza încuviințării Ven. Consistor de sub Nr. 3084/1918 cu termen scurtat de 15 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Salar de 1100 cor. în bani. 2. Scripturistica 10 cor. 3. Măntură 1—2 cor. 5. Cortel cu 2 odăi, culină, cămară, grajd și grădină. 6. Pământul dintre vii ca întregire de grădină, după care va plăti toate dările.

Intregirea dela stat a fost asigurată antecesorului sub Nr. 102378/1914 în conformitate cu art. de lege XVI din anul 1913.

De încălzitul și vărutul salei de învățământ și a întreg edificiului pe din afară se va îngriji comuna bisericească; iar a locuinței învățătorului pe din lăuntru se va îngriji alesul.

Fiind școalele divizate, alesul va instrui elevii din clasele I—II, va avea să conducă strana dreaptă, să instruiască elevii în cântările bisericești și să-i conducă la toate serviciile divine.

Acela care va ști instrui și conduce cor vocal va primi din cassa parohială o remunerațiune anuală de 100 cor.

Recursele adresate com. parohial din *Giula-Vársand* și ajustate cu documentele în original: a) Estras de naștere din matricula civilă; b) Diploma de învățător; c) Atestat de apartinență dela antistia comunei natale; d) Atestat despre serviciul de până aci — sunt a se înainta Prea On. oficiu ppresc. ort. rom. din Chișineu (Kisjenő), iară reflectanții sunt poftiți a se prezenta în careva Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din *Giula-Vársand* spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința com. par. din *Giula-Vársand* ținută la 29 Iulie (11 August) 1918.

Vincențiu Pantoș m. p., preș. com. par. *Teodor Lucaci* m. p., not. com. par.

In conțelegere cu protopopul tractual: *Dr. Dimitrie Barbu*.

—□— 1—2

Nr. 217/1918.

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 3324/1918 se scrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de clasa a III-a din *Slatina mureșană* (Marošsalat) protopresbiteratul Radnei, cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt: 1. Fotosința casei și a grădinei parohiale. 2. Pământ parohial 16 jugher cat. la deal. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Competința din izlazul și nădurea urbarială. 6. Eventuala întregire dela stat.

Preotul, care se va alege, va suporta toate dările după venitul parohiei și va avea să cătăreze pentru școala din loc, fără a putea pretinde pentru aceasta delaparohie vreun remunerațiune.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca recursele lor ajustate cu documentele de cvalificațiune și de serviciu și adresate comitetului parohial din *Slatina-mureșană* să le înainteze în termenul concursual oficiului protopresbiterat în *Mariaradna* iar dânsii — cu observarea dispozițiunilor regulamentare — să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică

din loc spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorice.

Prezentarea în parohie se admite numai candidaților, cari vor dovedi, că au cvalificațiunea recerută, iar candidaților din alta dieceză, numai dacă dovedesc la oficiul protopresbiterat, că au permisiunea Consistorului, respective a Episcopului diecezan a putea recurge la aceasta parohie.

Procopiu Givulescu m. p., ppresb.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învățător-cantoral dela școala conf. gr.-or. rom. din *Pâncota* se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Bis. și Școala”.

Venitele sunt: 1. Salarul cerut de lege XVI din 1913 în consonanță cu anii de serviciu al celui ce se va alege, din care comuna bis. dă 860 cor., iar restul din visteria statului. 2. Cuartir corăspunzător și grădină. 3. Dela înmormântări mici 5 cor., dela mari 10 cor. 4. Pentru conferință 50 cor. 5. Pentru scripturistica 50 cor. 6. Pentru curatorat 100 cor.

De încălzitul și vărutul salei de învățământ și a întreg edificiului pe din afară se va îngriji comuna, iar a locuinței învățătorului pe din lăuntru cade în sarcina învățătorului.

Pentru înființarea și conducerea corului vocal bis. pe 4 voci va primi un onorar de 400 cor. anual pe timpul cât va satisface acestei condiții.

Alesul învățător va avea îndatorirea ca să provadă și cantoralul și să conducă elevii în toată Dumineca și sârbători în sf. biserică și să instruiască și să cânte cu dânsii răspunsurile liturgice fără altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta în termenul concursual documentele lor originale (estras de botez, atestat de școalele medii, diploma învățătorescă, atestat de apartinență, atestat despre îndatoririle sale față cu miliția și în fine eventuale atestate de serviciu) însoțite de un petit adresat comitetului parohial din *Pâncota* la P. O. oficiu ppresc din *Șiria* și totodată să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din *Pâncota* spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic și să facă cunoștință cu poporul.

Pâncota, din ședința com. par. ținută la 19 August (1 Sept.) 1918.

Simeon Buda m. p., preș. ad-hoc., *Ioan Iercoșan* m. p., paroh, not. ad-hoc.

In conțelegere cu: *Mihail Lucaș* m. p. ppop, insp. școlar.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa a II-a din *Abramul-superior* (Érábrány) cu fiile *Cohan* și *Chiribiș*, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia diecezană.

Venitele sunt: I. Din *Abramul-superior*: 1. Casa parohială cu supraedificate. 2. Pământ 24 jug. cat. parte arător parte fâneață. 3. Folosirea cimenterului bătrân, sau intravilanul dela biserică. 4. Drept de pășunat pentru 4 vite mari. 5. Bir dela fiecare Nr. de casă (dela cei cu casă) una vică (30 lire) bucate, dela cei fără casă (zileri) $\frac{1}{2}$ vică (15 lire) bucate ori prețul curent (grâu sau cucuruz). 6. Stolele îndatinate.

II. Din *Cohan*: 1. Pământ $1\frac{1}{4}$ jug. catastr. 2. Bir parohial ca în *Abram*, precum și stole.

III. Din *Chiribiș* (Bisztrateresbes): 1. Pământ 6 jug. cat. parte arător parte fâneață. 2. Bir parohial și stole ca în *Abram*. 3. Drept de pășunat pentru 8 vite. 4. Eventuala întregire dela stat. Dările le va solvi alesul.

Alesul va avea să cătăreze regulat la toate școalele din aceste localități, fără să pretindă ceva onorar separat dela biserică, învățând elevii să cânte regulat la serviciile divine răspunsurile.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele ajustate cu documentele originale, adresate comitetului par. din *Abramul-superior*, să le înainteze în termenul regulamentar la P. O. oficiu protopopesc al *Orăzii-mari*, prezentându-se cu stricta observare a prescrișilor reg. pentru parohii, în vre-o Duminecă ori sârbătoare, pentru a-și dovedi capabilitatea în oratorie și rituale,

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Andrieu Horvath* m. p., protopopul *Orăzii-mari*.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător din comuna *Drăgănești* (Drágánfalva), protopopiatul *Vaşcăului*, se publică concurs cu termen

de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Salar în bani dela credincioși 198 cor. 2. Ajutorul dela stat pus în vedere cu rezoluțiunea de sub Nr. 157995/914 resp. 131/915. 3. Pământ cantoral 4 holde. 4. $2\frac{1}{2}$ stânjani de lemne. 5. Pentru conferință 24 cor. 6. Scripturistica 10 cor. 7. Locuință confortabilă și grădină de legume. 8. De încălzitul și curățitul salei de învățământ se îngrijește comuna. 9. Alesul are a se conforma datoritelor impuse prin regulamentul pentru școale.

Reflectanții la acest post au să-și trimită cererile concursuale adresate comitetului parohial din *Drăgănești* (Drágánfalva) pe calea oficiului protopresbiterat din *Vaşcău* (Vaskóh) și să se prezinte într-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

Cu consensul meu: *A. P. Deseanu*, protopop, insp. școlar.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei *Aciuța* cu filia *Budești*, protopresbiteratul *Hălmgaiu*, care e de cl. III., devenită în vacanță prin trecerea în stat de peniune a parohului *Nicolau Harduș*, la încuviințarea T. Consistor d. Nr. 3222/1918, prin acestea se publică concurs, cu termen de 30 zile dela prima apariție a acestuia în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Stolele legale pentru botezuri, cununii și înmormântări dela matra *Aciuța* și filiala *Budești*. 2. Dela matra *Aciuța*: uzufructul alor 3 jug. și 201 stânjani părați de pământ parohial, parte arător, parte fâneață, de după care dările publice conform uzului din trecut, le va solvi parohia. 3. Birul parohial, dela matra *Aciuța*: dela fiecare Nr. de casă locuță câte o ferdelă (20 litri) cucuruz în cocen; iar dela filia *Budești*, birul răscumpărat în bani de tot 40 cor. solvibil din cassa culturală. 4. Casa parohială cu grădina de legumi în *Aciuța*.

Alesul e îndatorat să cătăreze la școala conf. din loc fără alta remunerațiune.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele lor ajustate în regulă, conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din *Aciuța*, să le subștearnă pe calea oficiului ppresb. gr.-or. rom. din *Hălmgaiu* (Nagyhalmagy) în termenul susindicat; totodată sunt invitați, ca cu prealabila încuviințare a protopresbiteratului tractual, să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare, sub durata concursului, în sf. biserică din *Aciuța*, eventual și în cea din filia *Budești*, făcându-se cunoscuți poporului, predicând, eventual oficiind sf. liturgie.

Din ședința comitetului par. din *Aciuța* dela 5/18 August 1918.

Nicolau Harduș m. p., paroh d. president. *Ioan Harduș* m. p., notar ad-hoc a com. par.

In conțelegere cu: *Cornel Lazar*, ppresb.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător definitiv din *Sabolciu*, protopresbiteratul *Peșteleșului*, se publică concurs cu termen de alegere pe ziua de 7/20 Octombrie 1918.

Emolumente: 1. Bani gata 360 cor. 2. 10 jugher. pământ arător extravilan 200 cor. 3. 2 jugher. pământ intravilan 60 cor. 4. Stolele cantorale. 5. Pentru participarea la conferințele învățătoresți diurnele ce se vor stabili. 6. Intregirea dela stat este asigurată. 7. Locuință cu două chilii, culină, cămară și celelalte supraedificate, precum și grădină de legume. Încălzitul și curățitul salei de învățământ, cade în sarcina parohiei.

Alesul este îndatorat a provadă cantoralul în și afară de biserică și a instrui elevii în cântările bisericești. Conducătorii de cor sunt preferiți. Darea după pământ o solvește alesul. Reflectanții sunt îndatorați a se prezenta, cu prealabila încuviințare a protopopului tractual, în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, iar documentele cu cererea de concurs, le vor înainta Prea On. oficiu protopopesc al tractului *Peșteleș*, în *Mezötelegd*, în termenul regulamentar.

Pentru comitetul parohial: *Nicolae Malița* m. p., preot, preș. com. par. *Gavril Iovan* m. p., not. com. par.

In conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu*, protopop, inspector școlar.

—□— 3—3